СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 300. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 27-го грудня 1938. No. 300. Jersey City, N. J., Tuesday, December 27, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАРЕШТІ ПІДПИСАЛИ ПАКТ ВСЕ-АМЕРИКАНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТИ

ЛІМА (Перу). — Після довгих торгів і завзятого опору Арґентини, всеамериканська конференція остаточно підписала пакт солідарности, на випадок нападу якої небудь чужої держави. Погодилися остаточно всі, але не на американську пропозицію, ні на арґентинську, тільки на бразилійську. На основі цього пакту, колиб виринула потреба, котрий небудь уряд американських країв може скликати конференцію міністрів що разом рішатимуть про міри оборони. Завдяки американським заходам конференція усунула „меншестеву точку", яка позволялаб національним ґрупам внутрі котроїнебудь американської держави на основі свойого первісного національного походження добиватись якихось специяльних прав. Та резолюція звернена головно проти фашистівських держав, які зголошують своє право до всіх членів своєї раси і на расовій засаді стараються орґанізувати їх в політичні одиниці.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ ТВОРЯТЬ „АТЛЯНТІЙСЬКУ ЕСКАДРУ".

ВАШИНҐТОН. — Американська адміраліція рішила створити на Атлянтійськім океані сталу ескадру боєвих кораблів. Та ескадра складаласяб з 32 боєвих одиниць, в які входилиб чотири кораблі найтяжчої конструкції, 23 нищителів, і 8 кружляків. Створення цеї ескадри в урядових кругах приписують напруженню в Европі, а зокрема напруженню супроти Німеччини.

ЖИДИ НАГОРОДИЛИ РУЗВЕЛТА МЕДАЛЕМ.

ВАШИНҐТОН. — Жиди нагородили цього року своєю медалею президента Рузвелта, за поміч, яку *він усе виказував жидам*. В листі говориться що: „Президент Рузвелт брав ініціятиву в кожній жидівській кризі і робив все, що можливе, щоб довести її до людяної розвязки".

ШИРОКА ПРОГРАМА „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ" В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Заряд „Доблю Пі Ей" в Ню Йорку подав до відома свій широкий плян робіт на черговий рік. Заряд думає витратити поверх 200 мілінів долярів на ті роботи і затруднити около 175 тисяч робітників. Роботи будуть обхоплювати такі речі: нищення 900 перестарілих будинків, направи і поліпшення в школах, шпиталях і інших публичних будинках, будови шляхів та каналів.

РЕФОРМУЮТЬ ЗАЛІЗНИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Державна комісія подала проєкт реорґанізації всіх залізниць і інших комунікаційних підприємств. Ті залізниці і підприємства на основі цього реорґанізаційного проєкту розбитоб на дрібніші заряди і відібраноб їм всяку державну підмогу. Комісія ствердила, що державну підмогу треба давати або всім, або нікому. Бо ті компанії, що дістають підмогу, з черги, конкуренцією ще більше давлять тих, що підмог не дістають. Комісія подала внесок, щоб нікому підмог не давати, а хай компанії на старий лад самі, власним зусиллям і майном, конкурують між собою.

ХОЧУТЬ ЧИСТИТИ МІСТО ЗО ЗЛОЧИНЦІВ.

ДЖЕФЕРСОН СИТІ (Мізурі). — Ґубернатор Лойд Старк заявив, що місто Канзас Сити треба конче вичистити зо злочину, продажности і деморалізації. Старк подав такий опис того міста: „Інформації з достовірних джерел вказують, що газардне рекитірство процвітає там зовсім явно, викпиваючи закон; а ніхто з офіційних голов міста не піднесе голосу протесту проти цього; доми розпусти провадять свій бизнес зараз коло судового будинку і маґістрату, не встидаючись і не боячись міської влади; ґенґстери і ракетіри управляють при помочи насильства і залякувань своє ремесло, а офіційні власти нічогісько їм не роблять". Канзас Ситі є осідком сили політичного противника ґубернатора Старка, „боса" Томи Пендерґаста.

СТУДЕНТ ЗГИНУВ ВІД ВЛАСНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ.

НЮ ЙОРК. — В ляборатрії на Колюмбійськім університеті студент хемії, Джан Вертс робив досліди над ґазом від якого повстав вибух і попарив Вертса до тої міри, що він у шпиталі помер. Попікся при тім також товариш Вертса, Гочінсон.

ПОНУРА ПЕРЕДРІЗДВЯНА ДРАМА.

ЕЛІРІЯ (Огайо). — Старий, 84-літній фармер Кейз застрілив зо своєї стрільби одного чоловіка, Руса, і тяжко поранив його жінку, коли вони хотіли в його ліску вкрасти різдвяне деревце. Арештований Кейз сказав, що він ніколи не жалував деревця, але, „коли люди крадуть, то це що інше".

ВІДЗНАЧЕННЯ ПИСЬМЕННИЦІ.

Американська письменниця Перл Бок дістає від короля Швеції нагороду Нобля за її літературну творчість. Нагорода складається з перґаментової відзнаки, медалі й чека на $37,975.

ЗНОВ СХОПИЛИ ДВОХ ШПИГУНІВ.

Вашинґтонська влада схопила знов двох шпигунів, американців, братів Драмондів, які перепродували японській владі технічні рисунки бойових літаків. Один зо схоплених оборонявся тим, що він хотів показати, як легко є викрасти всі тайни з фабрик літаків і перепродати їх чужій державі.

БОЖЕВІЛЬНИЙ УДАВАВ ЛІКАРЯ.

Паризька поліція викрила зовсім припадково небуденного обманця. Тим обманцем є якийсь Люї Бенето, що представлявся як шеф паризької клініки медичного виділу. Він лікував пацієнтів і брав від них величезні гонорарі. Імовірно ніхто був би не звернув на те уваги, якби оригінальний лікар не почав був одного дня лікувати зовсім даром. Це викликало таке здивування серед пацієнтів, що вони повідомили поліцію.

Виявилося, що оригінальний лікар є просто бувшим шпитальним послугачем, який утік із заведення для умово хорих.

Найцікавіше в цілій халепі те, що пацієнти, яких лікував божевільний замозванець, були з нього зовсім вдоволені.

ВБИЛИ ЦІЛУ РОДИНУ.

В містечку Старосельці під Білостоком невідомі бандити вбили цілу родину Антонія Певутовського, який перебуває саме тепер у шпиталі. Бандити вбили жінку Певутовського, 14-літню доньку Галину і тещу Ілярію Кужину. Друга донька, 17-літня Ірина Певутовська, бореться зо смертю у шпиталі в Білостоці.

„МАЙОНТКІ" ЙДУТЬ НА ЛІЦИТАЦІЮ.

З кінцем грудня ц. р. піде на ліцитацію в поліському, білостоцькому й варшавському воєвідстві велика скількість великої земельної посілости, загальної вартости коло 40,000,000 злотих.

ЗАБУВАЮТЬ ХІРУРҐІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ В ТІЛІ ОПЕРОВАНИХ.

„Ізвєстія" пишуть, що в останніх часах советські суди розглянули декілька справ проти лікарів у справі легкодушного виконування обовязків. На лаві підсудних засіли здебільша лікарі хірурґи, які залишали в тілі оперованих хірурґічні інструменти або ґазу. Тому, що такі випадки повторялися частіше при операціях, покликано навіть окрему комісію, що мала дослідити психічний стан хірурґів, які оперували. В деяких шпиталях і хірурґічних кліниках вписують що дня до інвентаря хірурґічні інструменти, щоб таким чином провірити, чи хірурґи не залишили хірурґічних інструментів у тілі оперованих.

ВІРНА КОЗА.

Нераз ми вже чували про вірних собак, про вірних коней, але про вірні кози мабуть уперше доводиться нам таке читати. Така подія трапилася в італійському селі Ґрана Ґатуніо недалеко Міляно. Один із старців, мешканців того села, вийшов на пасовисько пасти свою козу. Коли старець не вернувся вечором додому, його сини, стурбовані тим, пішли старця шукати. На пасовиську, на якому старець завжди пас козу, побачили його на землі і над ним козу, що жалісно мекала. Коли сини підійшли ближче, переконалися, що їх батько мертвий. Згодом виявилося, що його вкусила гадюка і він згинув без ніякої помочи.

СОВЄТСЬКІ СПОРТОВЦІ — ПЯНИЦІ І КАРТЯРІ.

„Комсомольская Правда" гостро критикує діяльність спортових орґанізацій, які дуже мало звертають уваги на руханкові вправи, а зате з захопленням пють, грають у карти і т. д. Тому майже всі змагання спортовців кінчаться „війною" між прихильниками поодиноких спортових дружин.

СТРАШНА КАТАСТРОФА У ЛЬВОВІ.

В неділю (20 м. м.) пополудні дійшло до трамваєвої катастрофи при вул. Личаківській (недалеко вул. Антонія). В год. 6:14 пополудні їхав у напрямі головного двірця подвійний трамвай ч. 1, що його вів моторовий Владислав Філіпський. За трамваєм їхало військове авто, що ним кермував вулан Ян Треля. Недалеко костела св. Антонія шофер намагався виминути трамвай, незважаючи на те, що з долини вул. Личаківської їхав угору подвійний трамвай ч. 1 і що простір між обома трамваями не більший як один метер. Шофер міркував, що прослизнеться крізь „коридорчик" між обома трамваями, що йому не вдалося. Отже вантажне авто віхало з надмірною швидкістю між оба трамваї, розторощило перед трамваю ч. 196, з якого повстало звалище заліза і дощок. Відбившись від трамваю, вантажне авто вдарило з цілою силою на трамвай, що їхав згори і викинуло його з рейок аж до хідника. Зад авта зовсім розбитий. В катастрофі важко ранений моторовий Владислав Філіпський і дві пасажирки цього трамваю. Крім того відломками скла ранені два чоловіки. Всіх ранених відвезла каритка рятункового поготівля до шпиталю. Шофер військового вантажного авта вийшов здоровий з цієї катастрофи. На місце катастрофи приїхала військова і поліційна комісія та розглянула справу відповідальности за катастрофу. Годину пізніше відвезли знищені трамваї до ремізи.

ПОЛЬСЬКІ БАНДИТИ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

(Присліп, 28. XI.) Минулої ночи відділ польських терористів намагався пройти на терен нашої держави, але був відбитий нашими відділами охорони держави. Польські бандити втекли в напрямі на Чорну Ріпу. Населення прикордонних сіл Волівщини є жертвою дуже частих нападів польських бандитів, які без успіху намагаються пройти в глибину нашої держави. — („Нова Свобода").

ПРОЦЕС ПРОТИ ДИРЕКТОРІВ ФАБРИКИ ОЛІВЦІВ.

Перед судом у Москві станули директори фабрики олівців ім. Сакко і Ванцеті Бученков та Бялік і кілька службовиків за фальшування статистики. Фабрика нібито виконувала плян продукції, бо дирекція фабрики зладжувала фальшиві звіти і так у січні ц. р. дописано до звіту 1,580 тисяч фікційно випродукованих олівців, а в лютому 2,400 тисяч олівців. У подібний спосіб фальшовано викази денної продукції пер.

ПРИСУД СМЕРТИ У ПИНСЬКУ.

Присудом окружного суду в Пинську засудили на кару смерти через повішення Пантелеймона Садівника за два вбивства з присуду комуністичної партійної боївки. Найвищий Суд відкинув касацію, а президент Польщі з права помилування не скористав. Присуд смерти виконали.

ПОЛЬЩА ДАЛІ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ "ПРОТИПОЛЬСЬКОЇ АКЦІЇ"

ВАРШАВА. — Польща занепокоєна тим, що діється на Шлеську на польсько-чеській границі, бо там слідні якісь „військові операції", які ніяк не можна погодити з недавньою заявою празького уряду про мирне співжиття між Чехословаччиною і Польщею. Таке заявив польський посол в празькому міністерстві заграничних справ. І ще додав, що радіовисильні з Праги далі ведуть протипольську кампанію.

„Відплачуються".

Польський уряд зарядив депортацію 100 громадян з Тешина, з тої частини, яка перше належала до Чехословаччини. Це ніби тому, що терористи атакують поляків, бо хтось кинув дві бомби на поліційну стацію. При цьому ранено двох полисменів, що вганяли за „терористами". Далі подає урядовий комунікат про побиття шиб в домі Ф. Байорека, посла до польського сойму. І цього мали доконати „чехословацькі терористи".

ВАРШАВА ДЖЕРЕЛОМ БРЕХОНЬ.

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеґрафічна, що постійно поширює фальшиві відомости про українське життя в Польщі й поза нею, подає про „траґічні відносини на Підкарпатській Руси". І описує, як то „українські боївкарі" побили ґімназійного учителя Оляфа „в бестіяльський спосіб", коли його відводили з Хусту до „концентраційного табору" в Рахові, де він помер, і то ізза „ран", що їх одержав по дорозі за свою „політичну діяльність".

ГОТОВ ЗАГОВОРИТИ ПРО УКРАЇНУ.

ПАРИЖ. — Паризький щоденник „Ле Жур" заповідає, що канцлер Гітлер порушить українську справу на найближчій сесії німецького парляменту.

ПОЛЬЩА І КАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

ЛЬВІВ. — Зо звідомлень львівської дирекції залізниць виходить, що стримано залізничу комунікацію з Карпатською Україною через Лавочне. Передше припинено таку комунікацію на шляху Станиславів-Ясіня.

ПАНУЄ ПОВНИЙ ЛАД І БЕЗПЕКА.

ХУСТ. — Премієр Карпатської України о. Волошин приняв на авдієнції двох французьких журналістів: Одена й Корве. Вони звиділи Хуст і околицю і ствердили, що всюди є повний лад і безпека.

ПОКИДАЮТЬ КРАЙ НУЖДИ І НАСИЛЬСТВА.

ВАРШАВА. — Урядово подають, що на протязі 9 місяців 1938 року виеміґрувало з Польщі до чужих країв 126,000 осіб. Найбільше виїхало на роботи до Німеччини. До Злучених Держав виеміґрувало 2,400 осіб.

АНТИСЕМІТИЗМ ЗРОСТАЄ.

ПРАГА. — З днем 1. січня 1939 року будуть усунені жиди-учителі зо всіх німецьких шкіл в Чехословаччині. І будуть позбавлені посад ті урядовці жиди, що займають високі уряди. А є їх особливо багато в міністерстві торговлі. Вони кажуть, що це їм треба завдячувати, що Чехословаччина заключила добрі торговельні договори. Далі подають, що будуть виселені з краю ті жиди, що набули громадянство пізніше 14. липня 1914 року.

БУДАПЕШТ. — Жидам не буде вільно працювати в журналістиці. А це значить, що багато редакторів і журналістів опиниться без праці, бо майже вся преса є обслугувана журналістами-жидами. Подібне, тільки на менші розміри, буде з жидами-акторами, а є їх поважне число, особливо у фільмових підприємствах. Також обмежено жидам доступ до адвокатури. Подібно буде з жидами-лікарями.

ЗВІЛЬНЕНО КОЛО 20,000 ЖИДІВ.

БЕРЛІН. — З нагоди Різдва випущено на волю велике число жидів, що знаходилися в концентраційних таборах. Число звільнених подають на 20,000. Це головно ті, що їх арештовано в останньому часі в звязку з вбивством німецького дипльоматичного урядовця в Парижі.

БУДУТЬ АТАКУВАТИ РУЗВЕЛТА І ДЕМОКРАТІЮ.

БЕРЛІН. — Німецька преса, згадуючи за відзначення президента Рузвелта з боку американських жидів, заповідає, що зачнеться кампанія, звернена проти президента. Пише, що американські жиди підшиваються під демократію і втягають президента держави до атакування Німеччини, щоб тим спровокувати війну між Америкою і Німеччиною. Це буде, як заповідають, ширше вияснення й буде тим самим розрахунком німецької преси з президентом Рузвелтом і його урядом, що є „під жидівською диктатурою".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

УКРАЇНСЬКІ БЕНЕШІВЦІ

Хто був на Закарпатті, хто там працював, чи хоч говорив з тими нашими діячами, що там працюють, той не може отрястися з того, що чув про ту погань, яка звязана з тою політикою, яку вела на Закарпатті давня празька влада, що її виразником був Едвард Бенеш, бувший президент давньої Чехословаччини. Те саме можна також почути від тих діячів, котрі працювали на Закарпатті довгими роками (а котрі тепер перебувають в Америці) та обїздили села Закарпаття і вчили наших дітей по селянських хатах чи стодолах. Бо гарні й нові шкільні будинки це були чеські школи, призначені для дітей чеських урядовців і жидів. І вистарчилоб запитатись про те, як учили в державних школах на Закарпатті от хочби такого визначного діяча і письменника, як проф. Бирчак, щоби пізнати, яким глумом над українським народом і його мовою була та шкільна система, що її завів уряд такого ніби поступового президента, як соціяліст д-р Едвард Бенеш, що то тепер приїздить до Злучених Держав повчити американців „демократії". Щоправда, вже й в Америці є навіть радикальні, дійсно демократичні кола, що пізнали ту величезну шкоду, яку наносять демократії такі люди, як Бенеш. І про це навіть виразно пишуть, як от в „Америкен Меркюрі" за грудень. Зате нема такої мужности в декого з наших „радикалів" чи „соціялістів". У них не тільки що нема відваги натаврувати того, що шкодив демократії й свому власному народові своєю нерозумною політикою, своїм союзом з Советами, але вони ще пробують виправдувати празьку владу Бенеша за ту велику шкоду, яку вона наносила українській справі потуранням москвофільству, мовною баламутою, на Закарпатті та трактуванням Закарпаття як чеської кольонії, заваленої десятками тисяч чеських урядовців. Очевидно, що можнаб махнути на це все рукою, бо це — минулося. Але так роблять тільки українські бенешівці, демократи і соціялісти такого покрою що Бенеш. Дораджують вони за це все не згадувати, бо тепер пора проти Польщі говорити. Ось з такою бенешівською облудою підходять до нас соціялістичні раби, що мають українське імення, а бенешівську душу. Тут на американській землі обурюються на те, що ми пришпилюємо давню празьку політику і Бенеша. Виправдують ту політику, або кажуть, що це все вже минулося. Дораджують нам це робити в Америці ті, що Америки не знають і Закарпаття не бачили, а навіть не читають ґазет із Закарпаття, бо якби читали, то хіба побачилиб, що там, у Карпатській Україні, як видно от хочби з часопису „Нова Свобода" (Хуст, 4. грудня 1938), ще не минулися бенешівці. Там іще далі жиють і урядують насаджені Прагою чехізатори. Тому на Закарпатті ще й тепер пригадують „чехізаторську кліку" з Праги та давню празцьку владу, бо всі вони ввійдуть „до нашої історії, як вороги нації, на вічну ганьбу". Там, у Карпатській Україні, пригадують і тепер „злочин мадяроно-чехізаторських злочинців". І там ще й тепер вимагають „негайного усунення зрадників з нашого шкільництва". Там пригадують публичним нотарам, що вже час, щоб чеські урядовці вивчили за 20 років українську мову. І пишуть ще й тепер, що не так то легко видерти в Празі ті права, які належаться Карпатській Україні! Та наші бенешівці, соціялістичного, комуністичного й гетьманського покрою, дораджують українцям в Америці збувати те все мовчанкою. Але ми є за те, щоб говорити, що нас болить. Щоб говорити правду, бо тільки правда може довести до того, що наші відносини до таких братніх народів як чеський і словацький будуть дійсно щирі й приятельські. Бо тільки тоді, сказавши собі чесно правду в очі, зачнемо нове життя на нових основах. Тоді й виконаємо всі разом ту велику історичну місію, яка стоїть перед нами. Віримо, що вона буде виконана. Але без бенешівців: чеських і українських.

НЕ КІНЕЦЬ, А ПОЧАТОК...

Міністер закордонних справ Італії, ґраф Чано, виголосив 30-го листопаду в італійському парляменті промову, що викликала сензацію в політичних і диплъоматичних колах цілої Европи, бо принесла цілком незнані факти з бурхливої історії недавніх днів, коли тільки чотири години часу відділяли світ від страшної катастрофи загальної війни. Небезпека вже була така близька, така неминуча, що, здавалось, уже ніщо не змоглоб урятувати миру; але рідка енерґія й упертість Чеймберлина та добра воля Мусолінія зробили чудо і ще раз виказали, що може в світі людська воля і сильна особистість.

Але промова Чана, крім цього загального інтересу, що засвідчується в усій світовій пресі, мала ще й спеціяльний інтерес для нас, українців, і то навіть подвійний інтерес, бо з одного боку Чано ствердив, що відношення Італії до справи Карпатської України цілком тотожне з німецьким, себто що „Італія і Німеччина визнали, за згодою зацікавлених сторін, що справа кордону, який був визначений і урочисто прийнятий ледве двацять днів тому, вирішена остаточно", а з другого боку підкреслив, що політика Італії піде й далі, згідно з визначеним у Мінхені „національним принципом".

„Мінхен визначає не тільки вирішення одної відповідної кризи, але має далеко більшу політичну вартість, що про неї тепер булоб **зарано** висловлюватися. В Мінхені не тільки Німеччині повернено її національні права на судетські провінції, не тільки італійський престіж кольосально піднісся, завдяки діяльності дуже і гідній поставі всього італійського народу, але й **багато фактів доктрин і установ зазнали і ще, зазнають глибокого** впливу цієї виняткової події".

Те, чого не міг — з диплъоматичних мотивів — висловити цілком ясно італійський міністер закордонних справ, розшифровують італійські офіціяльні часописи, які одночасно твердять, що Мінхен і Відень — не кінець, а тільки початок. Так визнаний висловник думки уряду п. Ґайда пише в „Джорнале д'Італія", коментуючи промову:

„Твір почато, не скінчено. Інші проблеми в інтересах справедливости й рівноваги мусять бути розвязані поміж націями. Інші пункти необхідної відбудови Европи мусять бути пізнані, визначені і систематизовані. І ця правда, що зявляється перед свідомістю народів і відповідальністю урядів, визначаючи очевидні потреби Німеччини, важливі проблеми Італії і **життєві проблеми інших націй,** витворить тло нової европейської історії".

Таксамо і мілянський „Корієре делля Сера" пише:

Щире бажання миру, що на ньому базується італійська політика, не може приймати думки, нібито в Мінхені розвязано всі проблеми, що турбують мир Европи. Навпаки, це бажання миру ґрунтується на переконанні, що метода, пристосована в Мінхені, може і повинна бути пристосована з таким самим успіхом до всіх інших проблем, встановлюючи в такий спосіб справедливу рівновагу між потребами і ресурсами великих держав, що в Мінхені забезпечили мир".

Римський „Мессаджеро" таксамо пише:

„Мінхен визначає цілковите відновлення відносин, початок **радикального перегляду европейської рівноваги**, встановлення інтернаціональної справедливости в справжніх інтересах миру і співробітництва держав. У Мінхені не тільки повалено ганебні трактати, не тільки переглянено територіяльні позиції відповідно до **етнічного** принципу, але в Мінхені завалилася також відповідна ментальність, пробито діру, і то назавжди, в цілій системі. Неможливо отже тепер уникнути наслідків цих заложень, неможливо тепер робити собі ілюзії про втримання „статус кво", що цілковито суперечить вимогам життя й історії. **Необхідно переглянути всю европейську рівновагу,** приймаючи на увагу **невідкличні аспірації народів**".

Італійська преса виявила зараз же, що й Італія в цій новій перебудові Европи мусить мати свою частину. Згадується про Корсику і Ніццу, де більшість італійців; про Туніс, де кольонізаційні роботи відбуваються французьким капіталом, але італійськими руками. І поволі виявляється все ясніше італійсько-німецьке порозуміння щодо „сфер перебудови": Італія скеровує цілу свою увагу на Середземне море, Німеччина — на південний схід Европи. Один з перших наслідків цього італійсько-німецького порозуміння це остаточний провал польсько-мадярської кампанії за спільну границю шляхом анексії Карпатської України, що етнічно не має нічого спільного ані з Мадярщиною, ані з Польщею; другий його безпосередній наслідок — польсько-советське зближення. Держави антикомуністичного трикутника, що саме в цих бурхливих часах дуже врочисто відсвяткували заключення антикомуністичного пакту, були дуже неприємно вражені цим кроком Польщі, бо в завдання атикомуністичної згоди входило і входить **ізолювання** Советського Союзу і знищення зокрема советсько-французького і советсько-чеського союзу. З перебудовою Чехословаччини і підписанням французько-німецького пакту взаємного пошанування спільних кордонів (це завдання зрештою осягнено), але тут саме Польща, що ніби мала бути — як вона сама себе завжди афішувала — „забороломевропейської цивілізації проти московського большевизму", зрадила европейську цивілізацію, зобовязалась перед Советами не вступати в якінебудь спілки, скеровані проти Советів, і то аж до 1945 року; і прийняла засоби для посилення комерційних зносин для обопільної вигоди.

Можна вже тепер передбачати, що цей новий крок Бека буде для Польщі фатальний: своєю безоглядно брутальною політикою щодо національних меншин і щодо Чехословаччини, підчас її тяжкої кризи, Польща вже раніше втратила всі симпатії так званих демократичних держав (і в цьому я переконався не тільки з оглядів преси, але і в особистих зустрічах з журналістами, кореспондентами чужинецької преси в Римі), її зближення з Советами виводить її відразу поза рямці симпатій теж і тоталітарних держав антикомуністичного трикутника. Не дурно французький „Ле пті Журналь" (29 листопаду), коментуючи цей новий „вибрик" Польщі, зазначає: „Можна поправді сказати, що хтось утратив голову... Коли нарешті поляки зрозуміють, що нема нічого небезпечнішого, як небезпечні звязки?!"

У всякому разі цей крок Польщі значно прочистив повітря і вияснив багато річей навіть тим, що впрост не хотіли нічого розуміти. Відразу впала вся ота брехня, що її поширювали поляки, що нібі Карпатська Україна мала би бути пристановищем... для комуністів на московській службі. І відразу спали всі ілюзії так званих „прометеївців", що вірили (чи вдавали, що вірять?), що Польща прийме якунебудь участь в розвалі Росії і розподілі її між національні держави. Бути польонофілом ніколи не було для українця відзнакою ані чести, ані розуму; після останнього польсько-советського порозуміння бути польонофілом, значить бути одночасно й советофілом, оборонцем московської окупації на українських землях, значить бути **подвійно** зрадником.

Цікаво, що навіть і спільники поляків, мадяри, починають розуміти справжню ролю Польщі в східній Европі. Ось що пише орґан мадярських націонал-соціялістів „Magyarsag" (цитую за французьким „Le Temps" з 1. грудня):

„Нема і не буде розходжень (у справі Карпатської України. — Е. О.) наскільки можна передбачити, між Німеччиною й Італією. Потрійна італійсько-німецько-японська спілка **готується.** Німеччина хоче підмінувати Росію шляхом витворення — на принципі самовизначення — незалежної України. Ми вже осягли завдяки цьому принципові помітні здобутки. **Прийде час, коли й інші території,** ще досі відірвані (автор має на уваї Трансильванію. — Е. О.) вернуться до нас на підставі того самого принципу. Тому всяка пропаґанда проти цієї політичної лінії це просто злочин супроти інтересів мадярської нації. У нас нема іншого шляху, крім шляху самовизначення. Булоб злочином ризикувати великими надіями задля короткочасних вигод. **Булоб злочином намагатися перешкоджати еволюції, що має на меті усунути з Европи вплив Советів".**

Але Польща цей злочин зробила, і вона за нього заплатить.

Евген Онацький, Рим.

ЖІНКА В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Ніхто не стане перечити, що в славній традиції князя Ляборця, Коріятовича, Доврі, Доброчинського, в традиції Довбуша й Шугая займає визначне місце теж вірна донька українських гір і полонин, українська жінка. Вона, Українська Мати Карпатських гір, завжди й усюди впродовж тисячелітньої історії йшла твердою ходою через важкий шлях терпінь за правду свого обездоленого народу. У безупинних і геройчно лицарських змаганнях українська жінка неботичних Карпат була вірною дружиною свого чоловіка — вояка, борця. І коли знеможена рука чоловіка не могла двигнути меча, тоді Вона — Жінка підержувала його й не дозволяла, щоб меч упав на землю.

Коли вчитуватися в минуле Карпатської України, побачимо, що це заслуга Матери, що вигодувала молоде покоління, співаючи над колискою історичних пісень, навчила дітей рідного українського слова, навчила діточок гір любити рідний край, йому все жертвувати й за нього терпіти біль, любити свій многострадальний нарід. І виростали вірні сини полонин і гір, що без нарікання і вагання йшли на прю з ворогами за нарід, за віру батьків.

Одначе в оцій статті хочемо говорити про орґанізаційні досягнення українського жіноцтва Карпатської України. Очевидно, що це важко зясовувати всебічно, бож і годі тепер, по втраті централі, чи пак центра українського життя — Ужгороду, зображувати прояви й вияви жіночого життя цифрами. Всеж таки треба встановити своєрідну межу в розвою і праці українського жіноцтва Карпатської України. Отже слід підкреслити, що до світової війни жіноцтво Карпатської України, крім церковно-релігійного життя, було щодо національного та орґанізаційного руху зовсім пасивне. Мадярська тактика довела до того, що наше жіноцтво не мало ясно окреслених ідеалів, ні вищих поривів до загально-національної праці. Зусилля мадярського панування йшли в тому напрямі, щоб знищити себеоцінюючі сили українського жіноцтва, довести його до безцінности й незначности. Мадярський режім піддержував переважно москвофільський рух.

Автім нашому жіноцтву мало був відомий жіночий рух. З уваги на ріжні політичні й соціяльні умовини жило воно на доволі низькому під оглядом культурно-освітньої орґанізованости рівні, маючи мінімальні життєві задоволення, а всі свої духові потреби заспокоювало єдино у тихій церкві.

Ворота тюрми духової неволі відчинилися для жіноцтва Карпатської України щойно з моментом розпаду Австро-Мадярщини. Після світової війни гомін волі, ґін до власновладства й своєокремішности розбурхав українську народню гущу за Сивими Карпатами, продер огорожу поневілля й щойно тоді українське жіноцтво почало ставити первопочинні кроки своєї орґанізованости. Неначе ота пташина з ослабленими й обдертими крилами з довгої неволі, з незагоєними ранами, нездібна до вірлиного лету, поки не загояться рани й окріпнуть крила. Так теж і жіноцтво було відразу до вірлиного лету в культурно-освітні висоти. Довший час проминув, аж оте жіноцтво взялося до посиленої праці, щоб отрястися з мадярської спадщини поневілля, щоб видобути з надрів і глибів українського здорового простолюддя культурну й національну гідність й себепізнання.

І наші посестри зрушилися з мертвої точки завдяки невпинній та жертвенній праці перших сміливих і сильних каменярок. У 1922 р., 27. березня основала відома письменниця **Ірина Невицька** у Пряшеві, в Словаччині **Перший жіночий Союз.** А 23. X. 1922 року **Ірина Волошинова основала Жіночий Союз в Ужгороді.** (Покійна Ірина Волошинова — це дружина премієра о. д-ра Волошина). Це були дві перші ланки в орґанізації жіночого руху в Карпатській Україні після світової війни.

Від того часу жіноцтво наше почало орґанізуватися. Правда, ці первопочини орґанізованости були дуже важкі й складні, бож неставало необхідної, для сильної орґанізації, національної свідомости. Навпаки, в той час панував іще національний хаос, мадяронство, русотяпство, тощо. Одначе молодь, оте ядро народу, почала нову добу в житті Закарпаття. Щораз гомінкіше лунало українське слово, шуміла українська пісня, уладжувано менші та більші театральні вистави, концерти і т. п. Дійшло до того, що вже 1923 р. „Русскій Жіночий Союз" у Пряшеві святкував ювилей А. Духновича під **синьо-жовтим прапором!** Чималу ролю у переміні духового „Я" закарпатської жінки відіграли сестри василіянки, що їх спроваджено до Пряшева 1923 р. Правда, після смерти пок. дир. Маріяна Маційовича, в 1931 р., захопили пряшівський Жіночий Союз москвофіли, одначе засіяні зерна національної правди видадуть небаром гарний овоч.

Ужгородський Жіночий Союз теж поборював чималі труднощі на шляху своєї праці. Лише завдяки праці бл. п. Ірини Волошинової міг здобути такі успіхи. Ужгородський Жіночий Союз відкрив т. зв. народню кухню, яка видавала денно поверх 150 обідів для вбогих. Союз вів культурно-гуманітарну діяльність, орґанізуючи вбогі служниці, уладжував курси неграмотних, шиття і крою, ручних робіт, тощо. Кружок вела **Ольга Чопейова, а кухню Єлисавета Грабарова.**

В 1926 р. засновано в **Хусті,** в теперішній столиці Карпатської України, **першу Філію Жіночого Союзу,** під головуванням **Єл. Станькової.** Ця філія працювала виключно у національно-українському дусі й не зважаючи на ріжні зусилля, не припинила цієї праці. Жіночий Союз має велитенське значіння для культурно-національного життя Хусту.

Національне обличчя Союзові **в Ужгороді** вспіла надати жертвенною працею пок. **Ірина Волошинова.** Взагалі за кілька років праці Жіночого Союзу жіноцтво Закарпаття зрозуміло, що **коли воно хоче бути свідоме своїх прав, то мусить зорґанізуватися у своєнаціональних орґанізаціях.** Тому теж у 1933 р. жіноцтво заснувало в Ужгороді т. зв. Жіночу Секцію Т-ва „Просвіти". Завданням її було: **через „Просвіту" піднести національну свідомість жіноцтва.** Головою Секції стала **Ірина** Невицька. Не від речі підкреслити, що Жіночі Секції при „Просвіті" мають за собою немалі успіхи в праці.

Існують іще в Карпатській Україні релігійні орґанізації жінок, т. зв. „Марійська Конґреґація", що має своє спеціяльне завдання. Головою є А. **Туряниця.**

Найкращим показником росту національної свідомости серед українського жіноцтва Закарпаття був **Перший Зїзд Народовецького Жіноцтва Підкарпаття,** що відбувся 27—28. травня 1934 р. в Ужгороді. — („Новий Час").

П. Ґ. Вудгавз.

ДОБРА МЕТОДА

(1)

Роберт Фінч, одягаючись уранці, спитав свого льокая:

— Джон? Чи ви були колинебудь закохані?

— Так, сер — відповів льокай, зовсім не здивований. — Але з цього нічого не вийшло.

— Можу собі уявити причину. До любови треба методи. Я придумав собі систему. Можете послухати, хто зна, чи вам колись не придасться. Хто закоханий, мусить поступати на підставі якогось пляну. Чи розумієте?

— Ні, пане.

— Коли знаходите відповідну особу жіночого пола, спершу треба до неї придивитись. Зрозуміли?

— Не зовсім, прошу пана.

— А цеж просто. Придивляєтесь до неї здалека, потім ближче, уважніше, аж вона зверне на вас увагу. На другий тиждень треба писати листи, щодня один. На третій треба посилати цвіти, — що ранку одну китицю. На четвертий дорожчі дарунки, якісь брошки, брансолетки. На пятий можна вже знайому запросити на вечерю і танці. На шестий — освідчини, чи годиться вийти за вас заміж.

Джон гострив спокійно бритву на ремені і сказав:

— У нас, у Пітльберн, це булоб трохи трудно...

— Що це таке Пітльберн?

— Маленьке містечко, моє родинне. У Пітльберн є такий звичай, що коли виберете собі дівчину, то передівсім відпроваджуєте її додому, на другий день купуєте їй якусь дрібничку, наприклад стяжку, а на третій ідете з нею на прохід і її цілуєте.

Льокай Роберта Фінча, завсіди дуже коректний, сказав це теплішим тоном, як звичайно. Його пан покивав над ним спочутливо головою:

— Можна так примітивно підходити до справи у твоїй провінціяльній дірі, але не в Лондоні.

Два дні пізніше Роберт Фінч дав наказ свому льокаєві віднести до театру „Новелті" китицю троянд із білетом для артистки Росалінди Паркер.

— Джон, розумієте? Цвіти. Це вже третій тиждень. Чи ви бачили може ревію в тому театрі? Ні? То жалуйте. Артистка, яка там грає, чудова дівчина. І талант має. Я вже від двох тижнів ходжу що вечора туди на виставу. Вона глянула на мене вже пять разів. І вам теж подобалась би...

— Я певний, сер, що ви маєте вибагливий смак. Ага! я був би забув вам сказати, що безпосередньо перед тим, як ви прийшли, телефонував пан Ґальовей.

— Мій вуйко в Лондоні! — здивувався Роберт.

Цей оклик означав теж, що Роберт тішився вже заздалегідь появою свого вуйка-міліонера, власника великої фабрики підвязок „Еляста" у Ню Йорку, який певне приїжджав до Лондону провести весело час як багатий здоровий, хоч уже в літах парубок. Роберт усе боявся, що його вуйко за звичкою чудаків-міліонерів може приїде одного дня вже жонатий з якоюсь фільмовою артисткою і розчарує всіх своїх спадкоємців.

Вуйко привитався з ним так весело, що Роберт затремтів: „Ого! Закоханий!" подумав відразу. Хвилинку пізніше вуйко заявив йому:

— Ти знаєш, мій хлопче, що мужчини вже вдвоє старші від мене, женились...

— Чи ти маєш намір?

— А чомуж би ні? Я познайомився з прегарною молодою дамою. Це артистка. Але чому бізнесмен не міг би оженитися з бідною дівчиною, яка чесно заробляє на хліб. Но, імя має теж чудове: Росалінда.

— Росалінда?!

— Росалінда Паркер. Виступає в театрі „Новелті". Чого ти витріщив так очі? Чи може її знаєш...

— Но, тільки так... із назвища.

— Побачиш, коли познайомишся з нею... вже як з членом родини.

— А коли вуйко має намір?

— Оженитись? Гадаю, що до тижня я все полагоджу.

Роберт покликав до себе довірочно Джона і казав йому віднести ще того самого дня три китиці червоних троянд, брансолетку і золоту свинку для пані Росалінди Паркер. До одної китиці вложив білет із запросинами на вечерю до Карльтону.

(Кінець буде).

В каварні при столику.

— Питаєтеся, звідки я це знаю, що ви такі задовжені? Тож признаюся вам, що я заплатив у розвідчім бюрі десять долярів і там мені все про вас розповіли...

— Ну, чи то не марнування грошей! Таж у мене самого могли ви довідатися за половину ціни!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Річні збори Тов. „Згода", від. 358., відбудуться в понеділок, 2. січня 1939., в 2. годині по обіді, в У. Н. Домі, 2255 West 14th St. Проситься всіх членниць прибути на ці збори, бо буде річне справоздання урядниць і вибір нового уряду на 1939. рік. Рівнож проситься довгуючих вирівняти свої вкладки. Члениця, котра не явиться на ці збори, підлягає 1 дол. кари. — А. Гавриляк, предс.; Б. Скоратко, кас.; С. Палівода, фін. секр.; А. Карась, рек. секр.

МекАДУ, ПА. Подається до відома всіх членів відділу 7., що річні збори відбудуться дня 2. січня 1939. р., в церковній гали, там, де відбуваються місячні збори. Збори розпічнуться точно в 10. годині рано. Всі члени обовязково мають явитися на річних зборах. Буде річне справоздання й вибір нового уряду. — Дмитро Капітула, секретар.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВЕРТАТИСЬ ДО ЗДОРОВЛЯ.

Д-р Юджін А. Колиген, президент колеґії Гонтера в Ню Йорку, проповідував там в одній синагозі про цікаве питання: Як світові здійснити старий ідеал миру на землі й благоволення в чоловіцях?

Виховник знайшов дуже простий спосіб: він радив світові вертатись до душевного здоровля.

Про те, як вертатись до душевного здоровля, він не говорив. Як у казці про мишей, що радили, як вирятуватися від кота: рішили, що треба привязати котові дзвінок до хвоста, але як це зробити, не рішили.

НОВЕ НАВЧАННЯ.

Нюйорська шкільна рада приказала зарядам міських шкіл у Ню Йорку завести два рази на місяць лекції терпимости. Два рази на місяць дітвора школи має зібратися до великої салі зборів та вислухати лекцій і відчитів про потребу шанувати інші народи й релігії.

Що такої терпимости треба, можна признати. Але чи можна навчити дитину терпимости, даючи їй відповідну лекцію чи відчит?

Чи не будуть ті самі вчителі, що говоритимуть про потребу терпимости супроти інших народів і релігій, поводитися в практиці проти тих саме засад, як це роблять деякі родичі, котрі дають дитині лекцію про потребу говорити правду, а коли почують, що хтось дзвонить до передних дверей, кажуть дитині: „Йди подивися, хто там. Як це молочар з рахунком, то скажи, що мене нема вдома".

ПРИКЛАД.

У тих самих ґазетах, що подали вістку про зарядження нюйорської шкільної ради давати дітям лекції про потребу терпимости, були поміщені донесення з Берліну, що на зарядження націстичного уряду Різдво святкуватимуть у Німеччині не як християнське свято, себто память різдва Христа, а як старе німецьке, поганське, себто передхристіянське свято переміни довжини дня й ночі.

Хоча цим разом націстичний уряд має певно настільки слушности, що й у дохристіянських часах німці певно святкували в цю пору велике рокове свято, відклики ґазет про це зарядження різко нетерпимі, обчислені ясно на розбудження гніву в тих християн, котрі хочуть у Різдві бачити лише память різдва Ісуса Христа.

Можуть націсти бути нетерпимі до християн, але чи можуть говорити про свою терпимість люди, які не віднесуться спокійно до націстичного наставлення до Різдва?

ТЕРПИМІСТЬ І ДЕМОКРАТІЯ.

У своїм зарядженні до міських шкіл про потребу курсів у терпимости, каже міська шкільна рада:

„Пошанування до одиниці є основою демократії".

Між оборонцями демократії нині зачисляються комуністи. Чи признають вони цю думку, що треба шанувати волю одиниці, включно до її релігійних і національних почувань? Чи віднесуться вони терпимо до людей, що захочуть святкувати Різдво?

АМЕРИКАНСЬКІ НІМЦІ СТИДАЮТЬСЯ.

Відділ організації „Німецько-американська Ліґа культури" в північній частині стейту Ню Джерзі ухвалив на зборах у Нюарку резолюцію, в котрій висказує симпатії для угнетених меншин у Німеччині та взиває президента Рузвелта зірвати дипломатичні зносини з націстичним урядом на тій основі, що представники націстичного уряду в Америці змовляються проти безпеченства Америки.

У резолюції говориться, що американці німецького роду стоять із жахом і стидом на вісті про нелюдські відношення до меншин у краю їх предків.

Коли українці діждуться такого жаху й стиду від американських поляків на вид польських переслідувань українців під польською окупацією?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Справоздання з організаційних зборів У. Н. С. стейту Ровд Айленд.

Дня 17 грудня ц. р. в Провіденс, Р. Ай., з рамени головного уряду відбулися організаційні збори У. Н. С., стейту Ровд Айленд. На зборах були присутні урядники всіх відділів із стейту Р. Ай., а також горстка членів й членок.

До перепровадження тих зборів були вибрані на предсідника: М. Давискиба, головний радний, а на секретаря І. Чорний.

Головним промовцем був д. Д. Галичин, головний рекордовий секретар.

Його обдуманий цілогодинний реферат дасться зясувати в слідуючих головних точках: В нових часах — інші потреби поїздок головних урядників. Депресія не є головною причиною зменшення членів, а нарікання. Що повинен знати орґанізатор У. Н. С.? Дальше слідувала дискусія, ухвали і зобовязання відділових урядників.

Прелеґент у своїй бесіді підчеркнув, що зі зміною часів повстали й нові вимоги орґанізаційного життя. Давнішими часами головні урядники мусіли часто їздити по відділах, щоби на місці полагодити ріжні спори й непорозуміння між членами. Тепер таких клопотів майже нема. Натомісць тепер повстали для головного уряду більші завдання: Обовязок, як приєднати нових членів, головно молодих, щоби з часом було кому віддати будучність У. Н. С. Нам треба застановитись над фактом, що останніми часами, себто в часі господарської скрути в Америці, в деяких стейтах почали зменшуватись ряди союзовців, а між тими стейтами Ровд Айленд найбільше потерпів. Від 1932 року до сего часу в нашім стейті Союз стратив 158 членів, то є 20% із загального числа союзовців Коли так дальше піде, то за яких 10 літ не стане Союзу в стейті Ровд Айленд. Безпеечно, говорив промовець, що до сего лиха, до певної міри, причинилась депресія. Однак вона ще всього не оправдує, бо фактом є також те, що коли тут Союз тратить члени, в тім самім часі великі асекураційні компанії роблять добрі інтереси. А це тому, що в часі цеї депресії американці переконались, що інвестиції в певних асекураціях є одні з найпевніших. Як відомо, в часі цеї депресії багато людей потратили багато майна на домах, на посілостях тай у всяких підприємствах, але в певних асекураціях ніхто нічого не стратив. А У. Н. С. стоїть в ряді модерних, найпевніших асекурацій. Тай Союз в тім часі, коли в нашім стейті тратив членів, то в інших стейтах набував поважне число нових членів. Бо коли в 1936 році Союз мав 20,700 членів, то тепер Союз числить 32,600 членів. Отсе докази, що не сама депресія пошкодила в орґанізуванні, але головною причиною було нарікання. Через навичку безтолкового нарікання багато членів покинули Союз. Через нарікання (із якими родичі не криються перед дітьми, ані старші перед молоддю), наша молодь обминає українські орґанізації. І саме тим вічним наріканням старші мимохіть валять те все, що тяжким трудом через пів століття будували.

Дальше бесідник пояснив, як місцеві орґанізатори повинні поводитись й що знати, щоб з успіхом приєднувати членів. Головно вони повинні знати, як на підставі статуту розбирати всі платні табелі членських вкладок всіх родів й вміти порівнювати їх з оплатами інших запомогових орґанізацій і асекураційних компаній. На підставі таких порівнянь можна найліпше переконати даного кандидата, що У. Н. С. за свої розмірно невисокі вкладки дає більше грошевих нагород, чим хочби найбільша асекураційна компанія. А що найважніше У. Н. С. фінансово стоїть між запомоговими орґанізаціями на першім місці, бо має 156% маєтку на кожне обезпечення, що потвердили власти таких стейтів як Пенсилвенія, Ню Джерзі й інші. Та крім грошевих запомог Союз дає своїм членам також багато моральних цінностей, яких асекураційні компанії не дають. Союз, як демократична організація, дає своїм членам нагоду до управи організацією. На таких самих основах побудовані й провадяться цілі Злучені Держави. Практика провадження демократичної організації особливо для молодих членів може багато причинитись до успіху в життю в демократичній державі. Дальше, Союз видає для своїх членів періодичну пресу „Свободу" і „Юкрейнієн Вікл" тай видав багато книжок і брошур в українській і англійській мові, чим причинився до спопуляризування України. Тай Союз перший подав свою помічну руку воскресілій Карпатській Україні.

Цілий реферат був відповідно виголошений і пояснений на багатьох прикладах. Тому зібрані вислухали його із великим зацікавленням і нагородили бесідника щирими оплесками. Опісля предсідник зарядив дискусію, підчас якої було багато запитів: про ріжні організаційні справи, про допомогу спортовим дружинам, про злуку всіх українських запомогових центральних організацій і т. п. На кожний запит промовець вдоволяючо відповів.

По дискусії ухвалено, щоби кожний відділ вибрав для себе відповідного організатора, який в першій мірі відповідав би за приєднання нових членів.

При кінці д. Галичин пригадав, що в наступнім році припадає 45-літня річниця оснування У. Н. С. і пояснив, що найкращим ювилейним дарунком для батька Союзу будуть нові члени. Відтак запитував урядників, кожного відділу зосібна, скільки нових членів обіцяють в році 45-літнього ювилею У. Н. Союзові? Кожний відділ обіцяв по кілька або кільканацять і кожний урядник зобовязався, що буде після своїх найліпших сил старатись приєднати нових членів, щоби вирівняти втрату з попередніх літ.

По вичерпанні орґанізаційних справ предсідник, д. Давискиба, закрив збори відповідною промовою.

Ілько Чорний,
секретар зборів.

КЛІВЛЕНД, О.

Завваги на критику Листопадового Концерту.

Дописувач, що писав про Листопадове Свято в Клівленді в „Свободі" з 28 листопаду ц. р., підписаний „М. С., гість з Йонґставну", закинув, що пісні, які співав на згаданому святі хор укр. греко-кат. парохії, під проводом п. Шостачка, не відповідали програмі. Зазначую, що хор співав пісні укладу М. Лисенка, до слів Т. Шевченка, а також народні пісні, що надаються до всіх свят. Також не покривається з правдою твердження п. М. С., що панна Кухта, котра співала соло „Соловейко", не могла навіть скінчити цеї пісні, бо вона для неї була затяжка. Панна Кухта скінчила цю пісню там, де її приказано. Правда, вона ще молденька співачка, але проте, коли виступила того самого дня з тою самою піснею на радіо, то зискала признання від чужих знавців.

Щодо хорових виступів, то їх публика зустріла рясними оплесками, що було доказом, що їй ці виступи подобались. Всетаки слід би замітити, що п. М. С., примірюючи гострі міри до критики згаданого хору, повинен би таксамо поступати і з іншими хорами, а передвсім зо своїм власним. Бо коли одних „для заохоти" вихвалюється під небеса, а інших „для доброго мистецтва" гостро критикується, то з цього користи не буде ніякої, тільки огірчення.

В. Шостачко, дяковчитель.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Річний мітінґ Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудеться 2. січня 1939., в церковній гали. Проситься всіх членицъ прийти начас. Мітінґ розпічнеться точно в 1. годині пополудні. Отсим наказом пригадується всім зійтися і вислухати справоздання з цілого року. Довгуючі, старайтеся вирівняти свій довг перед мітінґом. Як не вирівняєте свого довгу, будете суспендовані. Котра члениця не буде присутна на річнім мітінґу, буде карана. — Марія Ліска, предс.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.; Параня Ризун, кас.; Домініка Романович, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Річні збори Братства Василія Великого, від. 364., відбудуться в понеділок, 2. січня 1939. в гали церковній на Калидж ул., точно в годині 12. Буде справоздання уряду, контр. комісії, надзирателів харих, читання статуту, як також вибір нового уряду на 1939. рік Тому обовязком кожного члена бути на зборах, щоб пізніше не було нарікання. — Уряд.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Річні збори Укр. Тов. Січ,від. 282., відбудуться в суботу, 31. грудня 1938 р., в Нар. Домі, 1317 W. Fayette St., точно в год. 7. вечором. Всі члени обовязані бути на цих збрах. Річні збори — судьба товариства. Тому кожний член повинен вже заздалегідь подумати над справами, що мають місце на річних зборах, а головно над вибором нових урядників, щоби все прямували до кращого розвою своєї організації. Отже буде вибір нового уряду на 1939 р. та цілорічне справоздання урядників та звіт контролі. — Петро Танасишин, предс.; Іван Піґуляк, фін. секр.; Віктор Осухівський, кас.; Ілля Лущак, рек. секр.

Розпука.

До великого товарового дому приходить якийсь молодий чоловік і йде до відділу, де міняють закуплені предмети. На його обличчі малюється безмежна розпука.

— Я купив тут перед двома днями заручинові перстені.

— Так, це правда. На що хочете їх заміняти?

— На револьвер.

Два купці.

— Як тобі поводиться?

— Зле, як так далі піде, то або я замкну крамницю, або мене замкнуть.

ОБВИНУВАЧЕНІ ЗА ОБМАН.

Наліво Джордж Дітріх, асистент-скарбник аптикарського підприємства МекКесон енд Робинс, котрий властиво є Джордж Музіка, брат відомого Ф. Доналда Костера, що властиво був Филип Музіка. Направо депутат маршала, що його арештував під закидом обману.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

ASK CREATION OF UKRAINIAN STATE ABROAD

A resolution against further partition of the Ukraine and for the creation of an independent Ukrainian state was adopted at a mass meeting of Twin Cities Ukrainians at 505 Fourth street northeast Sunday night. The resolution will be sent to governmental heads in England, Germany, Italy, France, Japan and the United States.

The resolution charged that the conference at Vienna November 2 violated the intent of the Wilsonian principles of self determination by allotting to Hungary the Ukrainian ethnographic territory, "predominantly populated by the Ukrainians, in Carpathian Ukraine (Ruthenia) as shown by the census of 1930, and consequently, this violation flagrantly departed from the spirit expressed by the representatives of four powers at Munich, which was the basis of dismemberment of Czechoslovakia."

The resolution states that the transaction "contributes to unrest," and "creates new causes for resentment on one side and oppression on the other, and will inevitably lead to war." Prominent at the meeting were Steve Koshuba of St. Paul; Peter Katchmar of Minneapolis; Nicholas Wanzura of Minneapolis, A. A. Granovsky, professor at the University of Minnesota; Leo Rybak, graduate student at university, and Dr. Nicholas Haydak of the university.

(The Minneapolis Tribune, November 14, 1938).

COLLEGE ALUMNAE HEAR OF UKRAINIA

Marie Lechycka Is Speaker for Cedar Crest Club

Miss Marie Lechycka, American-born student of Ukrainia and lecturer on that country, its political background and national customs, last night addressed the Cedar Crest College Alumnae in Westchester, in session at the home of Mrs. Jack Meadow in Larchmont. Mrs. Harry Otten of Scarsdale president at the meeting.

Miss Lechycka discussed her country's political struggles, related its customs and supplemented her talk with folk songs and dances. She was accompanied at the piano by Mrs. Arthur Hillemeier.

Present from Mount Vernon were the Misses Naomi Berg, Virginia Trull, Margaret Graham, Beatrice Lauterbach, and Mrs. Charles Olmstead; from Bronxville, Mrs. Albert Chadwick.

The group meets next on Monday, January 9, at the home of Miss Dorothy Schultz, McKinley Street, Bronxville.

(The Daily Argus, Mount Vernon, N. Y., December 6, 1938).

'MARUSIA' OUTSTANDING IN THIS WEEK'S FOREIGN FILMS

Unexpected and therebore doubly delightful among the foreign films this week is the Ukrainia "Marusia," now at the Miami Theatre. The old folk-tale of the village hunchback who tries to separate the lovers and win the beauty for himself has for decades been a favorite on the Ukrainian stage. In this film version, deftly and credibly handled, it is just as compeling. The musical background, the choral groups and the folk dances, which for mere instants pierce the veil of tragedy, add to the complete dramatic effect.

(Daily Mirror, New York City, December 13, 1938).

RAP "CRUELTY" TO UKRAINIANS

Local Groups Protest Treatment in Poland

Resolutions protesting the treatment of seven million Ukrainians in Poland were adopted Sunday at a mass meeting of more than 1,000 Americans of Ukrainian descent in Ukrainian Hall, W. Rayen Ave.

Rev. John Zabawa of Holy Trinity Greek Catholic Church and Rev. Stephen Musiychuk of Sts. Peter and Paul Greek Orthodox Church were the main speakers at the rally, sponsored by the two churches and 27 other Ukrainian organizations.

The resolutions charged a "reign of terror" is being waged by the Polish government in the Ukrainian provinces under its control in "demolishing 150 churches, destroying whole villages, closing schools, libraries and societies."

"Polish street mobs in the towns and cities of Ukrainian provinces have attacked, beaten and mutilated innocent and defenseless populations," the resolutions said.

The statements urged that an "investigation of the terrorism be made on the spot," and asked that the world powers "be appealed to for the recognition of the right of self-determination for 50 million Ukrainians in Russia, Poland, Roumania, Hungary and other nations of Europe."

Cablegrams were sent to the foreign secretaries of the United States, England, France, Germany and Italy appealing to them "in the name of peace and humanity to exert influence upon Poland to stop the ruthless ferocity and accord Ukrainians the right of self-determination."

A cablegram of greeting was also sent to Msgr. Augustyn Voloshin, premier of Carpatho-Ukraine, promising all "possible support."

John Dzondza, a 26-year-old youth who came to Youngstown two weeks ago from Galicia, expressed amazement that the Ukrainian language could be spoken and that Ukrainian songs could be sung in a public place. He said that in Poland it is unlawful for the Ukrainian minority to speak its own language, or go to its own churches or schools.

Misses Irene Musiychuk and Kathryn Yourstrowsky spoke in English. Maksym Olenych, John Dorosky, officers of the Organizations of the Rebirth of the Ukrainian Republic, and Stephen Z. Plateck and Peter Stahura, had charge of the rally.

Choirs of Holy Trinity and Sts. Peter and Paul churches under the direction of Father Musiychuk and D. Kohut, respectively, provided special music.

(The Youngstown Daily Vindicator, December 12, 1938)

ПІКЕТА КРАСУНЬ.

Юнія музикантів у Лос Анджелесі вмішалася в сварку між театральним продуцентом Ерлом Каролем та диригентом орхестри Реем Кавано. Коли юнія зажадала від Ерла Карола виконання контракту до найменших подробиць, красуні, заняті Ерлом Каролем, вийшли на пікети, щоби поперти Карола в його боротьбі проти юнії.

Якби десять літ тому дівчата вийшли були на публичну вулицю в таких одностроях, то поліція арештувала би всіх за публичне згіршення.

ЗНАЛА, ЧИ НЕ ЗНАЛА?

Пані Карол Костер, вдова по самогубнику Филипі Музіка-Костері, каже, що вона нічого не знала, що її муж називався властиво Музіка й мав минувшину злочинця. Вони побралися в 1926 році.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Карпатську Україну.

Що року в день свого патрона члени братства св. Михайла, від. 142 У. Н. Союзу, в Елизабеті, виступають у місцевій церкві св. Володимира на Службу Божу й панахиду за померлих членів. Таке свято було і цього року в неділю, 20 листопаду. По богослуженні зійшлися всі братчики як одна родина до салі У. Н. Дому на перекуску і товариську забаву. Предсідник братства, Яцко Лешак, попросив до слова члена екзекутиви У. Н. Союзу, п. Р. Слободяна, який переповів значіння братств в давнині і яку працю зробили наші братства в Америці. Притім згадав за Карпатську Україну і вказав, яку ролю може відіграти на світовій політичній арені цей клаптик української землі у вирішенні великої соборної української держави. Потім забрав слово Микита Гульник, який недавно прибув до Злучених Держав, та переповів, як наші браття в неволі борються за своє право, і притім зложив від себе $5 на Карпатську Україну та просив про збірку на ту ціль інших. Переведена збірка принесла $20.

На річнім мітінґу братчики висиґнували з каси $25 і перевели збірку, яка принесла $7. Рішено всю суму, $52, переслати на Карпатську Україну через Обєднання. Крім цеї суми братчики ухвалили з каси братства дати $7 на покриття коштів маніфестації в Ню Йорку.

Жертви зложили: Бр. св. Михайла $25; М. Гульник $5; П. Остапчук $2; по $1: Р. Слободян, Г. Закорчений, Я. Лешак, Т. Бутинець, І. Пілат, Д. Фортуна, Я. Красновський, М. Маркович, Ю. Шевчук, В. Шевчук, А. Поливчак, Г. Вілінський, С. Пограничний, Д. Штим, П. Пітула, Т. Яворський, Т. Маройка, Ю. Радзиняк, М. Кобрин, М. Костів.

На річнім мітінгу тов. Запорозька Січ, від. 3 У. Н. Союзу, в Елизабеті, зібрано $13. Зложили по $2: М. Сухорський і В. Ґреґа; по $1: С. Каша, А. Полянський, М. Корнас, К. Качуряк, М. Фецула, В. Френкевич, А. Мазурик, А. Кемпа і Н. Маґлаґа. Збірку вислано через Обєднання.

Товариство зо своєї каси висиґнувало $25 і покрило свою частину розходів на маніфестацію в Ню Йорку.

Н річнім мітінгу сестрицтва Любов, від. 37 У. Н. Союзу, в Елизабеті, зібрано $5.50. Зложили по $1: Анна Погранична, Анастасія Огар і Евдокія Кардаш. Дрібними жертвами зібрано $2.50.

Разом Центральний Комітет Українських Національних Організацій міста Елизабету, Н. Дж., переслав на Карпатську Україну (і на інвалідів): Комітет Оборони Лемківщини $25; Тов. Запорозька Січ, від. 3 У. Н. Союзу, $25; Тов. Запорозька Січ, від. 234 У. Н. Союзу, $25; Сестрицтво Любов, від. 37 У. Н. Союзу, $15; Сестрицтво Любов, від. 37 У. Н. Союзу, жертви від члениць, $5.50; Тов. Дочки України $5; Тов. Співацьке Боян $5; Половина доходу з Листопадового Свята $33.50; Тов. Запорозька Січ (збірка) $13; з Листопадового Свята (на інвалідів) $33.50. Разом від Центр. Комітету $185.50.

У. Н. Дім на Карпатську Україну $25; Бр. св. Михайла з каси і збірка $53. Разом від громади Елизабету $262.50.

Р. С.

Наталка Полтавка.

Гетьман Іван Мазепа.

ВІДГУК СПРАВИ КОСТЕРА.

Прокураторія підозріває, що адвокат Бенджемин Саймон побирав від Костера річну пенсію в сумі $6,000 не тому, що він робив йому важну адвокатську роботу, а тому, бо він знав, що Костер це властиво Музіка й грозив йому ревеляціями.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ. (92)

Кілька дикунів побігли до колиби, в якій був увязнений д-р Брукс і Боб, та, витягнувши їх надвір, привели їх до підніжжя ідола. А Каґундо тимчасом на голос молився до свого божка: „Могутній божку дерев! Тепер ми принесемо тобі таку жертву, від якої ти аж оближешся. Ми принесемо тобі пять жертв нараз!" З тими словами він зупинився.

Джеф, що стояв збоку і прислухувався до тієї молитви, здригнувся. Поглянувши довкруги себе, він тронув рукою Каґнуда і сказав: „Не пять, тільки чотири". Каґундо злобно засміявся і відповів: „Не чотири, а пять, бо ти також зґинеш". Джефові стерпла шкіра і він заговорив: „Хіба не говорили тобі вояки, що це я схопив Тарзана?"

„Говорили, та я своє знаю", знов заговорив Каґундо. „Та це зрада, зрада", почав благально Джеф. „Хіба ти не зраджував інших?" — знов завважив хитрий Каґундо. Хіба ти думаєш, що я такий дурний, що тобі віддавати дорогоцінні шмараґди? Хіба я не знаю, що то варт?" Під Джефом тряслися коліна. Йому здавалося, що цілий світ на нього звалюється.

Та Каґундо був невблаганий. Він навіть радів з такого переляку Джефа. На даний ним знак дикуни почали споваджувати вязнів і вказувати їм шлях угору, по драбині. Першого пустили Тарзана. Під його вагою затріщала драбина. Він ішов достойно, з повагою, без страху. Це викликувало подив у дикунів. За ним ступали інші вязні, а в їх ряді Джеф Биґерс.